

POSUDEK DIPLOMNÍ PRÁCE

Zuzana KULOVÁ, Itinerarium tepelského premonstráta Johanna Norberta Brandla z let 1707-1710 jako pramen k církevním a politickým dějinám střední a východní Evropy v době velké severní války. Praha, FF UK, 2007. Stran 191, obrazové a mapové přílohy.

Diplomantka zpracovala ve své práci pozoruhodný pramen z počátku 18. století. Jako zcela neuvěřitelná působí skutečnost, že tento tepelský rukopis unikl pozornosti jak obecné, tak i regionální historiografie 19. a 20. století. Tím záslužnější bylo autorčino úsilí, zároveň však na ni příslušné téma i pramen kladly o to větší nároky.

V kapitole věnované pramenům a literatuře čtenáře překvapí neobvykle vysoký počet cizojazyčných titulů (ať se jedná o edice nebo odborná zpracování), jejichž počet výrazně převažuje nad zpracováními českými. Tyto práce posloužily autorce při koncipování kapitoly „Historické souvislosti“, kde je podrobně probrán významný úsek polských a paralelně i uherských dějin s exkursem do tehdejších církevních poměrů. Probírané události a jevy přesahují téměř po celé sledované období do širšího zeměpisného kontextu.

V případě této kapitoly šlo o sestavení srozumitelného a přehledného úvodu ke zpracování pramene. Autorka tento cíl zvládla - jediná výtka, kterou by jí bylo možno adresovat, se týká určitého podléhání vlivu polštiny ve stylistice a občas i lexice. Takový jev se však u diplomantů pracujících s polskou literaturou vyskytuje častěji.

Kapitola o historických souvislostech zaujímá téměř třetinu textu, jehož zbytek a zároveň jádro vytváří čtvrtá část práce. Po krátkém shrnutí autorových životních osudů následuje celkový výklad o prameni. Kodikologický i paleografický výklad je poměrně stručný, ale zdá se, že postačuje - diplomantka ostatně zvládla přepis textu bez problémů. Jako diskusní vidím otázku doby vzniku rukopisu – dávám k úvaze, zda k jeho sestavení nemohlo dojít až s větším časovým odstupem, tedy až v tepelském klášteře. Nebylo „diarium“, zmíněné v poznámce 133, jiným rukopisem než „itinerarium“, které máme k dispozici? Je reálné, že by dochovaný rukopis itineraria přežil tak dramatické a dlouhé cesty včetně např. plavby po Dněpru? Nejsem si však jist, zda lze tento problém úspěšně vyřešit.

Postup Brandlovy cesty je reprodukován na dvanácti stránkách. Autorka přesvědčivě zvládla v mnoha ohledech nesnadnou identifikaci většiny místních jmen, která jsou v itinerariu často uváděna ve výrazně pozměněné podobě. Troufám si navrhnout lokalizaci tří vesnic karpatské oblasti označených na s. 65 jako neidentifikované. Podle mého názoru se

jedná o obce Kozove dnešní Lvovská oblast), Zavadka (Zakarpatská oblast) a Tucholka (Lvovská oblast). Zdá se, že i v tomto případě prokazuje text určitou zmatenost v popisování posloupnosti jednotlivých událostí, což by mohl být argument pro pozdější dobu sestavení textu v jeho dochované podobě.

Autorka pokračuje rozbořením celistvějších pasáží kulturně-etnografického nebo církevně-teologického charakteru, který poskytuje další podněty pro podrobnější hodnocení díla a jeho vypovídací hodnoty. Tyto partie jsou založeny plně na rozboru pramenů (k cestopisu Brandlova přistupuje itinerarium Daniela Krmána) a na zapojení odborné literatury rezignují. Při prohloubeném zpracování tématu bude třeba k odborným titulům určitého typu přihlídnout, např. při úvahách o vztazích mezi jednotlivými konfesemi a vzájemné diskusi mezi jejich představiteli na počátku 18. století.

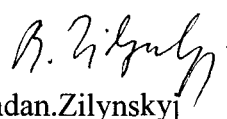
V každém případě považuji za užitečné, že autorka využila pro srovnání text známějšího, již dlouho edičně zpřístupněného itineraria Krmánova a provedla srovnání pohledů obou kněží na některé otázky z různých oblastí života oblastí na pomezí střední, východní a jižní Evropy. Jestliže nejsou k dispozici jiné podobné prameny z českého nebo slovenského areálu, bude třeba pokusit se v budoucnu o jejich nalezení v kontextu širšího středoevropského areálu. Konfrontace s jinými, aspoň zčásti srovnatelnými cestopisy by v budoucnu umožnila ještě výraznější vytěžení a zhodnocení Brandlova díla.

Autorka je ve svých závěrech do určité míry skromná, už vykonaná práce ji však kvalifikuje k dotažení tohoto tématu do zcela precizního tvaru. Jednoznačným příslibem je edice Brandlova textu, před níž nelze než smeknout. Zvláště oceňuji, že autorka ji výrazně zhodnotila sestavením rejstříku.

Pokračování v započaté práci, které ji dovede „k nejvyšším metám,“ by nesporně znamenalo obohacení nejen české historiografie. Autorčina komentovaná edice vyvolá jistě po svém vydání zájem historiků z celého prostoru, jehož se Brandlův cestopis týká a který se dnes nachází, počítám-li dobře, na území jedenácti států.

Mám-li shrnout, konstatuji, že pozitiva práce vysoce převažují nad drobnými nedostatky, ať jde o překlepy nebo ne vždy dostatečně urovnanou stylistiku – bylo by vhodné dát také do pořádku způsob používání přechodníků. Vracím se však k první části předchozího souvětí a proto mohu práci s potěšením doporučit k obhajobě. Domnívám se, že může být hodnocena známkou „výborně“.

V Praze 30. 5. 2007

dr. Bohdan.Zilinskyj